

Boží oko, Gisela a Bílá zář

Smrková, Skautka, Jeřabinka, Ještěrka, Bílá zář, Lesněnka, Gisela, Boží oko, Bella Donna... Jsou nápadité a zvukomalebné i prosté a obyčejné. Názvy studánek. O řadu jich pečují nejruznější dětské a mládežnické spolky. Ke konci loňského roku bylo v rámci pozoruhodného, již devět let trvajících „studánkového“ programu **Sdružení mladých ochránců přírody ČSOP (SMOP ČSOP)** podchyceno zhruba 170 studánek.

Bylo by jich koneckonců víc, ale některé již zanikly: vyschly, byly zničeny, majitel je oplotil apod., a tak je mladí ochránáři již nevidují mezi tzv. aktivními, o které se stará přes 2700 dětí a více než 800 dospělých. Z údajů zveřejněných na internetových stránkách SMOP si jich nejvíc vzaly na starost právě skupiny mladých ochránců přírody (66), o mnoho dalších (31) se starají dětské kolektivy (školní nebo jiné občanské sdružení). Další mají pod patronátem základní organizace ČSOP (23), rodiny (22), jiné spolky (18) nebo jednotlivci (14).

„Pojďte s námi hledat a do budoucna podchytit všechny veřejně přístupné přírodní zdroje vody (tedy pramenky, studánky,...), aby i ostatní věděli, kde třeba v nouzi nejvyšší nalézt chladivé osvěžení,“ vybízejí mladí ochránci přírody všechny, kdo mají chuť přispět do **Národního registru pramenů a studánek** další položkou. Důmyslně zpracovaná evidence sestává ze záznamů, které v detailu obsahují několik základních údajů: název studánky, kraj, okres a přesné souřadnice, kde se pramen nachází; je tu i kolonka pro nadmořskou výšku, pro jméno člověka, který záznam pořídil a datum jeho aktualizace. Posledním údajem je pak odpověď na otázku, jestli někdo o studánku pečuje. A to ještě není všechno – kliknutím se zobrazí rovnou i mapa s vyznačeným zdrojem vody a v některých případech také jeho fotografie.

Ze záznamů se tak kupříkladu dozvíme, že o *Pramen krásy* na

Rokycansku v Plzeňském kraji pečuje Přírodovědný oddíl, o *Zámeckou* na Trutnovsku v Královéhradeckém kraji Mladí hasiči, kteří si říkají Vlci, a *Žlabov* na Frýdeckomístecku v Moravskoslezském kraji si vzali na starost členové TOM Modré šipy. Patronát nad *Březovou* na Děčínsku v Ústeckém kraji mají pro změnu dobrovolníci z 5. Pionýrské skupiny Janováci, *Magdalénka* na Olomoucku vděčí za svou údržbu ZČ Hnutí Brontosaurus „Delfin“ a *Cikánčina studánka* na Havlíčkovobrodsku (Kraj Vysočina) je pod dozorem nadšenců, kteří se podepsali jako Veverčáci...

Nad některými zdroji pitné vody zase drží patronát lidé, kteří nejspíš k žádnému juniorskému uskupení nepatří, nebo dokonce rodiny.

„V moderní uspěchané době, kdy je prý na vodu nejlepší umělohmotná láhev, však význam přírodních zdrojů vody pomalu zaniká. Po staletí udržované studánky pustnou, pramenky se ztrácejí v bahně, pamětníci rozsáhlých prameništ odcházejí, prastaré mapy neplatí. Je to velká škoda, voda do krajiny patří, a to nejen pro lidi, ale i pro veškeré živočichy,“ napsali v krátkém úvodním textu k výše zmíněnému projektu tvůrci registru. Smutným potvrzením jejich slov může být lakovnická poznámka „Zdroj vyschl“ v záznamu týkajícím se *Studánky pod kapličkou sv. Vojtěcha* na Strakonicku v Jihočeském kraji. V detailu záznamu lze dohledat, že studánku původně vyčistili členové ČSOP Strakonice; kaplička nad studánkou je nyní opravena a udržována péčí obce Radomyšl, pramen se však počal ztrácet již

v osmdesátých letech minulého století...
A není jediný.

Co s tím?

SMOP ČSOP na svých internetových stránkách ve spolupráci s Lesy ČR, s. p. vyhlásili dlouhodobou akci nazvanou **Zachraňme studánky**, jejímž cílem je obrátit pozornost na zanikající přírodní zdroje pitné vody, především v lesích, a držet nad nimi ochrannou ruku. Mladí ochránáři mj. radí: pokud v přírodě objevíte přirozený a volně přístupný zdroj vody (studánku, pramének,...), pokuste se zjistit jeho přesné umístění (nejlépe GPS souřadnice – třeba dle internetu) a vyfotťte jej (čili zdokumentujte jeho současný stav). Získané údaje pak buď pošlete SMOP ČSOP, nebo – ještě lépe – zkontrolujte, zda tento zdroj již není podchycen v **Národním registru pramenů a studánek** – a pokud není, doplňte ho tam. Mladí ochránci přírody připomínají, že kdysi byly studánky a pramenky jedním z nejdůležitějších zdrojů pitné vody a jako takové byly pečlivě opatrovány. Naši předkové jistě dobře věděli proč.

Jiří Majer

Foto archiv SMOP ČSOP